

ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมปทุมมา) พันธุ์เทพประทาน

ผู้ขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล ผู้อำนวยการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (รศ.ดร.โสระยา ร่วมรังษี)

ที่อยู่ 239 (ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ถ.ห้วยแก้ว ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50230

โทรศัพท์ 053 944 043

แหล่งที่มาและประวัติ

ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำการรวบรวมพันธุ์และทำคัดเลือกต้นพ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะดีมาทำการผสมพันธุ์ โดยทำการผสมระหว่างปทุมมา *Curcuma alismatifolia* Gagnep. (แม่พันธุ์) กับ ปทุมมา *Curcuma alismatifolia* Gagnep. (พ่อพันธุ์) ในปี พ.ศ. 2537 และทำการคัดเลือกในปี 2539 ณ สถานีวิจัยและฝึกอบรมบ้านไร่ ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ลูกผสมปทุมมา *Curcuma hybrid* ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก อยู่ใต้ดิน มี 2 แบบ คือรากหาอาหารเกิดจากหัวเดิมมีลักษณะเป็นรากฝอย เรียกว่า fibrous roots และรากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลาย รากทำรากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว เรียกว่า milk stalk

หัว หัวเป็นลำต้นใต้ดิน ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เรียกว่า เหง้า (rhizome) โดยเหง้ามีลักษณะเป็นแง่งเหมือนขิง ขนาดหัวเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.0–2.5 ซม. มีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวสีขาว

ต้น ส่วนของลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากการอัดตัวกันของกาบ ใบลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า ความสูงของต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับพุ่มใบ ประมาณ 45-55 ซม. ความกว้างทรงพุ่มประมาณ 40-45 ซม.

ใบ ใบเป็นใบเดี่ยวใบแผ่กว้างใบมีขนาดใหญ่สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบหนาแข็ง ใต้ใบไม่มีขน มีประมาณ 5-6 ใบ ความยาวใบประมาณ 25-30 ซม. ความกว้างของใบที่ 3 นับจากโคนต้น ประมาณ 9 ซม.

ดอก ดอกจริงเป็นดอกที่ไม่มีก้านดอกอยู่ในซอกของกลีบประดับ ดอกจริงมีกลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบเปลี่ยนรูปเป็นปาก กลีบดอกสีขาวปากสีม่วงมีขนาด 2.1 x 4.9 ซม. โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย

ช่อดอก ลักษณะช่อดอกเป็นแบบช่อแน่น (compact spike) ประกอบด้วยกลีบของใบประดับ (bract) เวียนซ้อนกันเกิดเป็นช่อทรงกระบอกโดยโคนของกลีบประดับจะเชื่อมกันเกิดเป็นถ้วยขึ้น ตำแหน่งช่อดอกเกิดขึ้นที่โคนของใบสุดท้าย ช่อดอกยาวตรง โดยช่อดอกมีขนาดประมาณ 16 x 22 ซม. กลีบประดับส่วนบน เรียกว่า coma bract มีลักษณะทรงรีสีชมพู ปลายกลีบแหลมฉาบชมพูเข้ม กลีบมีขนาดใหญ่หนาแข็งมีประมาณ 12 กลีบ กลีบประดับส่วนล่าง เรียกว่า main bract มีลักษณะเหมือนถ้วยกลีบหัวปลายกลีบเกือบกลมสีเขียว มีประมาณ 12 กลีบ ความสูงช่อดอกระดับดินประมาณ 65-70 ซม. ก้านดอกมีขนาดใหญ่ยาวตรงและแข็งแรงความยาวประมาณ 45-50 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางก้านดอกประมาณ 1.26 ซม.

ผล/ฝัก/เมล็ด ฝักสีเขียวอ่อน เมล็ดทรงรีสีน้ำตาล

ลักษณะอื่น ๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 75-90 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 3-4 หน่อ/กอ

ลักษณะเด่นพิเศษ

1. ช่อดอกและดอกจริงมีขนาดใหญ่ กลีบประดับหนาและแข็ง
2. สีกลีบประดับส่วนบนสีชมพู หรือ Red-Purple Group N74D กลีบประดับส่วนล่างสีเขียวหรือ Yellow-Green Group 144A โดยใช้แผ่นเทียบสี RHS colour chart (2007)
3. การใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันได้นาน 7 วัน

ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมปทุมมา) พันธุ์เทพประทาน